

T Á R S A S Á G I Ü G Y E K

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 98. közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2002. december 11-én az Akadémia székházában tartotta 98. közgyűlését.

1. B e n k ő L o r á n d elnök megnyitó szavai után H a j d ú M i h á l y egyetemi tanár tartotta meg közgyűlési előadását „Beszéd és név. Kommunikáció és identifikáció” címmel.

2. Az előadás után Kiss Jenő terjesztette elő főtítkári jelentését a Társaság 2002. évi működéséről.

Tisztelt Közgyűlés! Hölgyeim és Uraim!

1. Jelentésem rövid számadás lesz a Társaság elmúlt évi, jelentős események nélkül zajlott életéről. Annak megemlékezésével kezdem, hogy a Bölcsészkar költözésével a társasági adminisztráció és az előadások is átkerültek a Múzeum körútra (1088 Bp., Múzeum krt. 4/A.). Sajnos, de való: a Nyelvészkönyvtárnak nincsen a korábbihoz fogható nagyobb olvasóterme, ezért választmányi üléseinket és az előadásokat is előadótermekben vagyunk kénytelenek tartani. A néhai Nyelvészkönyvtár hangulata bizony hiányzik. Úgy tűnik, azt sikerül elérnünk, hogy a főépületben lehessünk, ott tehát, ahol a magyar nyelvészeti tanszékek és a társasági szoba is van. Velünk együtt költözött a Társaság néhai díszének és büszkeségének, Gombocz Zoltánnak a márványemléktáblája is a Piarista közti kari tanácsterem faláról a Múzeum körút 4/A. főépület földszinti, 47-es számú nagyelőadótermének a falára október 17-én. Gomboczról szól az az örvendetes hír is, hogy Borzsák István, Harmatta János és Kosáry Domokos közbenjárásának köszönhetően az ELTE Egyetem téri aulájában egyetemünk legnagyobbjainak mellszobra között immár Gomboczét is láthatjuk. A Gombocz-szobor ünnepélyes avatása 2002. január 21-én volt (az említett tudós Gombocz-tanítványok avatási beszédét a Magyar Nyelvben olvashatjuk: 2002: 236—42).

2. Ami választmányi üléseinket illeti: az elsőt október 9-én tartottuk. Ezen küldtük ki a következő bizottságokat: Pais-bizottság (elnök: Ördög Ferenc, tagok: Gerstner Károly, Hoffmann István, Kázmér Miklós, Pesti János), Csúry-bizottság (elnök: Hajdú Mihály, tagok: Balogh Lajos, Balázs Géza, Bíró Ferenc, Fodor Katalin, Hegedűs Attila, Kálnási Árpád, Raátz Judit, Szabó Géza, Szabó József) és a megemlékezési bizottságot (elnök: Bolla Kálmán, tagok: Békési Imre, Elekfi László, Keszler Borbála és Nyomárkay István). Ekkor döntöttünk új tagok felvételéről is. A közgyűlés előtti választmányi ülés december 3-án volt. Ezen számolt be Zimányi Árpád a jövő évi egri Anyanyelv-oktatási Napok előkészületeiről a szervezőbizottság nevében, amelynek elnöke Szathmári István, társelnöke V. Raisz Rózsa, tagjai pedig Adamikné Jászó Anna, Antalné Szabó Ágnes, Bencédy József, Kerekes Barnabás és Zimányi Árpád. Az akkreditált Napok 2003. augusztus végén lesznek, felkért előadókkal, 5 szekcióban zajló tevékenységgel. Kiss Jenő a Társaság emlékérméi és -díjai körüli problémákról adott tájékoztatást, hangsúlyozván, hogy a kamatok után adható díjak szerény mértéke, illetőleg az értékmegőrzés szándéka miatt célszerűnek látszik egyrészt a díjak kevésbé gyakori kiadása (természetesen csak akkor, ha ezt az alapítótól meghatározott szabályok lehetővé teszik, márpedig az esetek döntő többségében lehetővé teszik), illetőleg az alaptőkék följánlások révén való emelése (az előbbire vonatkozólag l. MNy. 2002: 121). A Csúry-díj kiadhatóságát biztosítandó több jelenlévő tagtársunk egyszeri följánlást tett, melyekért ezúton is köszönetet mondok. Meghallgattuk s jóváhagytuk a kiküldött bizottságok elnökeinek a jelentését (az emlékérmek és díjak kitüntettjeiről elnökünk ad majd tájékoztatást). Ezen az ülésen hallgattuk meg és fogadtuk el a megemlékező bizottság elnökének a javaslatát is.

3. Idén tíz előadás hangzott el központi rendezésben: a Magyar Nyelvi Szakosztály négy, az Általános Nyelvészeti három, a Finnugor két, az Idegennyelvi pedig egy előadást szervezett. Vidéki szakosztályainkban is szerveztek előadásokat. A máig beérkezett tájékoztatás szerint debreceni csoportunk 4 előadást szervezett, s ottani tagjaink aktív szerepet vállaltak az egyetem Finnugor Tanszéke 50. évfordulóját köszöntő emlékülésen. Társaságunk tagjai, a debreceniek, a fővárosiak és a többiek is természetesen nem társasági szervezésű alkalmakon is szép számmal szerepeltek, ahol a magyar nyelvvel, illetőleg a nyelvvel és a nyelvtudománnyal kapcsolatos kérdések kerültek terítékre, legyen szó akár A Magyar Nyelv Hetének rendezvényeiről, akár TIT-rendezvényekről, jubileumi alkalmakról, továbbképzésekről, nyári egyetemekről vagy másról. Különleges alkalom volt a néhai választmányi tagunk, Ligeti Lajos születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékülés az ELTE-n október 28-án, mely napon Budapesten, az V. kerületben a Belgrád rakpart 26. szám alatt került sor a Ligeti Lajos-emléktábla avatására. E nap délutánján az Akadémián hangzott

el Róna-Tas András emlékbeszéde Ligeti Lajos rendes tag felett. Október 4-én a Vas megyei Bük községben rendeztek emlénapot Felsőbüki Nagy Pál születésének 225. és a három Bük egyesítésének 100. évfordulója alkalmából. Társaságunk nevében Balogh Lajos helyezte el koszorút.

4. Kiadványainkról annyit: a Magyar Nyelv a szokott módon, terjedelemben és ütemben jelent meg, s várható, hogy a 4. számot is rövidesen kézbe vehetjük. A társasági sorozatban az ELTE Magyar nyelvtörténeti, szociolingvisztikai és dialektológiai tanszékének a finanszírozásával tettük közzé BENKŐ LORÁND „A Nyárádmente földrajzinevei” című, már régóta nem kapható kötetét új kiadásban (MNYTK. 217. sz.). Tudvalévő, hogy a Társaság kiadásában jelennek meg „A romániai magyar nyelvjárások atlaszá”-nak értékes kötetei. Ebben az évben (JUHÁSZ DEZSŐ lelkiismeretes szerkesztői munkájának köszönhetően) a VII. kötet látott napvilágot. Ugyancsak Társaságunk kiadásában látott napvilágot Szabó T. Attila erdélyi történeti helynévgyűjtésének 3. kötete, amely Szilágy megye anyagát tartalmazza. A közzétévő ezúttal is Hajdú Mihály volt, Sebestyén Zsolt közreműködésével.

5. A Társaságtól meghirdetett önkéntes nyelvjárási, névtani és társasnyelvészeti pályázatra (I. MNY. 2002: 250) 19 munka érkezett. A Hajdú Mihály vezette bizottság javaslata és a választmány döntése értelmében 1. helyezést nyert JANITSEK JENŐ „Miklósvárszék történeti és mai család- és helynevei” című, 450 lap terjedelmű munkája. 2. helyezést kapott SZABÓ MÁRIA kézíratos „Lendvai tájszótár”-a és BALOGH GIZELLA ILDIKÓ „Lónya helynevei” című munkája is. E munkák kiadását javasolja a bizottság és a választmány egyaránt. 3. helyezést nyert két dolgozat: SEBESTYÉN ZSOLT „Tíz település helynevei a Bereg vidékéről” és PÉTER SÁNDOR „Térszínformanevek a háromszéki Gelence helyneveiben” című dolgozata.

6. Az APEH arról értesített bennünket, hogy a személyi jövedelemadó felajánlható 1 százalékból Társaságunk 407 935 forintot kapott. Ahogy eddig is, ezt az összeget a Társaság kiadványainak a támogatására fordítjuk. Egyben mindenkinek köszönetet mondok az ebben a formában (is) megnyilvánuló támogatásért.

7. Többeket is köszönthettünk az elmúlt időszakban. A nyolcvanéves Kiss Lajost, alelnökünket szakosztályülésen. Levélben köszöntöttük Czigó Tibort, Iványi Zoltánt, Schmidt Gyulánét és Szőke Istvánt. Szakosztályi ülésen köszöntöttük a hetvenéves Fülöp Lajost, Grétsy Lászlót, Rédei Károlyt és Róna-Tas Andrást. Levélbeli köszöntőt kapott a hetvenéves Ányos László, Horgosi Ödön, Honffy Pál, Kakuk Mátyás, Kókény Sándorné, Mokány Sándor, Timár György, Tungli Gyula és Újváry Zoltán.

Nem múlik el úgy esztendő, hogy ne kellene halottakra emlékeznünk. Idén távozott az élők sorából B. Lőrinczy Éva, akinek neve elválaszthatatlanul összeforrt az „Új magyar tájszótár”-ral. Hajdú Péter, a magyar uralisztika kiemelkedő, iskolateremtő alakja. Ladó János, akinek nevét a „Magyar utónévkönyv” tette széles körben ismertté. Schmidt Éva, aki páratlan anyagot gyűjtött az osztják nyelvrokonok körében. Takács Lajosné Urbán Ilona, aki a Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő Osztályának volt odaadó munkatársa. És Vértes Edit, aki osztják kutatásaival szerzett magának nemzetközi ismertséget. Emléküket kegyelettel őrizzük.

A taglétszámban nem történt lényeges változás. Ha a rendelkezésünkre álló információk nem csalnak, akkor most 14-gyel vagyunk többen, mint egy évvel ezelőtt. Azaz a taglétszám meghaladta a 650-et.

Tisztelt Közgyűlés! Ennyi volt rövid összefoglalásban a Társaság elmúlt évi eseménytörténete. Kérem, fogadják el jelentésemet. S legyen szabad békés karácsonyt és boldog új esztendőt kívánnom mindnyájuknak!

3. A közgyűlés a jelentést elfogadta. Ezt követően B a l o g h L a j o s olvasta föl a pénztárosi jelentést. E szerint a Társaságnak 2002-ben 4.395.500 Ft bevétele volt. Ennek 78%-a (3.600.000 Ft) az MTA-tól kapott támogatás, 9%-a (426.900 Ft) tagdíjakból és kiadványértékesítésből folyt be, 12%-a pedig (540.400 Ft) személyi jövedelemadóból és adományokból származik. Kiadásaink így alakultak: 54% (2.245.212 Ft) nyomdaköltség volt, 28% (1.206.100 Ft) személyi kifizetések (fő-

foglalkozású munkatársunk bére és megbízási díjak), 9-9% (362.400 Ft és 349.700 Ft) a személyi kifizetések közterheiből és a működési költségből (posta, telefon, irodaszer) tevődött össze. A számokból kiderül, hogy következetesen takarékos hozzáállással sikerült az idei évet is pozitív pénzügyi mérleggel zárunk.

4. A Számvizsgáló Bizottság jelentését A. M o l n á r F e r e n c olvasta föl. (A bizottság tagjai még Bakró Marianne és Máta Mária.) A bizottság a Társaság iratait, bizonylatait, elszámolásait rendben levőnek találta. Mindez adminisztrátorunknak, Bakonyiné Tóth Gabriellának a pontos munkájára vall.

5. A 2003. év pénzforgalmi tervezetét is B a l o g h L a j o s adta elő. E szerint a jövő év bevételei várhatólag az ideinek megfelelően alakulnak. MTA-támogatásként 3.600.000 Ft várható, tagdíjbevétel és kiadványértékesítés 500.000 Ft, adomány és személyi jövedelemadó 1%-ából úgyszintén 500.000 Ft körüli összeg. A személyi kiadások (munkabér és megbízási díjak), valamint azok közterhei várhatóan 1.550.000 Ft-ot tesznek majd ki, a dologi kiadások (nyomdaköltség és működési költség) pedig 2.900.000 Ft-ra rúgnak majd.

6. Utolsó napirendi pontként B e n k ő L o r á n d elnök méltató szavak kíséretében nyújtotta át a Csúry-émlékérmét és -díjat Hegedűs Attila tanszékvezető egyetemi docensnek (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba). Bejelentette továbbá, hogy a Pais-émlékérmét és -díjat Hajdú Mihály egyetemi tanárnak (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest) ítelték oda (az ünnepélyes átadásra Zalaegerszegen kerül sor tavasszal). Az elnöki zárszó után Benkő Loránd berekesztette a közgyűlést.

Összeállította: KISS JENŐ